

Vážený pán minister Mgr. Branislav Gröhling,

V Bratislave 20. 7. 2020

obraciame sa na Vás ako zástupkyne profesijných organizácií, ktoré reprezentujú aj obhajujú záujmy materských škôl a zaoberajú sa problematikou predprimárneho vzdelávania detí predškolského veku. Už dlhodobo opakovane upozorňujeme na problematiku financovania materských škôl z podielových daní prostredníctvom originálnych kompetencií miest a obcí. Tento typ financovania sa napriek dobrému úmyslu ukazuje ako veľmi problematický. Problémy, ktoré jeho zavedením vyvstali, pretrvávajú, dokonca sa zhoršujú, čo sa ukázalo v ešte vypuklejšej podobe aj počas mimoriadneho prerušenia prevádzky materských škôl v dôsledku pandémie spôsobenej novým koronavírusom. Pribežne sme Vás o tejto veci a konkrétnych prípadoch informovali.

Vážnosť situácie a potrebu riešenia nám ukázal ešte v roku 2015 aj celoslovenský prieskum Slovenskej komory učiteľov, zameraný na financovanie škôl a školských zariadení z podielových daní prostredníctvom originálnych kompetencií (<http://sku.sk/sprava-o-vysledkoch-prieskumu-zameraneho-na-zmapovanie-situacie-ohľadom-financovania-skol-a-skolskych-zariadeni-cez-originalne-kompetencie/>). V rámci neho sa až 84% zúčastnených t. j. 1163 riaditeľov škôl financovaných z podielových daní prostredníctvom originálnych kompetencií vyjadrilo za zmenu financovania z tohto spôsobu na financovanie prostredníctvom prenesených kompetencií.

Podnety v tejto oblasti predniesli 26. 5. 2020 aj štyri zástupkyne profesijných organizácií a to Rady pre rozvoj materských škôl, Spoločnosti pre predškolskú výchovu, Slovenskej asociácie pedagogiky raného detstva a Slovenského výboru Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu. Sme presvedčené, že prišiel čas opäť pripomenúť nutnosť zmeny financovania materských škôl.

Na základe dlhodobých skúseností a podnetov od riaditeľov materských škôl musíme konštatovať, že pôvodný zámer efektívnejšie, adresnejšie a spravodlivo spravovať materské školy, ale aj základné umelecké školy, centrá voľného času, či školské kluby detí v zriaďovateľskej pôsobnosti formou decentralizácie financovania a riadenia škôl a školských zariadení, sa v praxi minul účinku. Pôvodný zámer zabezpečiť aktívnu účasť miest a obcí na kvalitnej výchove a vzdelávaní s prihliadnutím na osobitosti komunitného života opakovane a systémovo stroskotáva na svojoľnosti, neodbornosti riadenia na úrovni mnohých samospráv a nízkej úrovni kontroly jeho zabezpečovania. Výrok „máš peniaze, máš moc“ zažíva na vlastnej koži mnoho učiteľov a riaditeľov dotknutých subjektov. Ukazuje sa, že kvalita a prevádzka materských škôl je pre mnohých zriaďovateľov na okraji záujmu.

Naplnilo sa problém financovania škôl a školských zariadení z podielových daní prostredníctvom originálnych kompetencií prejavil v čase pandemickej krízy v našej krajine. Neodbornosť a svojoľnosť riadenia zo strany samospráv spôsobila, že mnohým deťom bol aj napriek snahe učiteľiek materských škôl zamedzený prístup ku vzdelávaniu. Svojoľnosť zriaďovateľov a vlastné výklady predpisov urobili z pedagogických zamestnancov materských škôl, základných umeleckých škôl, školských klubov a centier voľného času učiteľov druhej kategórie. Boli postavení do neľahkej pozície, kde neznalý, neinformovaný a chybné konajúci nadriadený má plnú moc nad informovaným a kompetentným podriadeným.

So spomínaným problémom financovania veľmi úzko súvisí aj problém zabezpečenia odbornej úrovne riadenia z pozície zriaďovateľa, ktoré je vo väčších mestách závislé od kvality školských úradov, v menších obciach, v ktorých nie sú školské úrady, len od starostov a administratívnych zamestnancov. Tu sa dostávame z časti do patovej situácie, kde kvalifikovaný podriadený, spravidla riaditeľka materskej školy, spĺňajúca náročné kvalifikačné predpoklady, musí presvedčať o potrebách materskej školy a jej nespochybniteľnom význame pre obec starostu s vágnym povedomím o potrebe zabezpečenia kvalitného predprimárneho vzdelávania. Spravidla vífazia záujmy toho, kto má v rukách financie.

Vzhľadom na uvedené Vás vyzývame, aby ste v zmysle programového vyhlásenia vlády zjednotili financovanie školstva a zabezpečili tak rovný prístup ku vzdelaniu všetkých detí a zrovnoprávnenie učiteľov škôl a školských zariadení na všetkých stupňoch vzdelávania v Slovenskej republike. Týmto krokom ukončíte svojoľnosť a nerovnosť konania viacerých miest a obcí.

Vážený pán minister, veríme, že riešenie tohto pre nás páľčivého problému nezostane na okraji záujmu ministerstva školstva. Z našej strany môžete rátať so súčinnosťou a podporou. Po rokoch našich snáh a zároveň nečinnosti Vašich predchodcov v tejto veci iste chápete, že už očakávame konkretizáciu krokov a približný časový predpoklad zmien vedúcich ku zlepšeniu situácie. Skorá spätná väzba od Vás bude pre učiteľskú obec jasným signálom, že môžeme rátať s naplnením programového vyhlásenia vlády pre školstvo.

Mgr. Zuzana Bolíbruchová, PhDr. Andrea Benková – Slovenská komora učiteľov

Mgr. Michaela Vargová, PhD. – Rada pre rozvoj materských škôl

PaedDr. Zuzana Moncmanová, PhD. – Slovenská asociácia pedagogiky raného detstva

Mgr. Adriana Makučová – Spoločnosť pre predškolskú výchovu

PaedDr. Monika Miňová, PhD. – Slovenský výbor Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu